

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 11 Aralık 2023
Sayı: 295

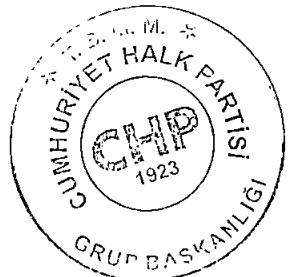
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 01.12.2023

Dr. Jale Nur SÜLLÜ
Eskişehir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Tarih: 13-12-2023	Esas No: 2/1863

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
1. 1 Aralık 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
1 1 Aralık 2023
No: 1340328

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de 1972 yılından itibaren geçerli olan yaz-kış saati uygulaması, elektrik dağıtım bölgelerinin, üretim, iletim, dağıtım ve işletim olarak özel şirketlere devrinin yani özelleştirmelerin hız kazandırıldığı bir dönemde 7 Eylül 2016 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kaldırıldı. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 697 sayılı yasaya göre, Bakanlar Kurulu’nun böyle bir karar vermeye yetkisi olmadığı vurgulayıp kararın yürütmesini durdurdu. Danıştay’ın kararına karşılık olarak, 27 Ekim 2017’de Resmî Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı ile yaz saati uygulamasının 28 Ekim 2018’e kadar yıl boyunca sürmesi kararlaştırıldı. 2 Ekim 2018 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan yeni bir Karar’la, “gün ışığından daha fazla yararlanılması ve enerji tasarrufu sağlanacağı” iddiasıyla kalıcı yaz saati uygulamasına dönüştürüldü. Böylece bütün yurttaki uygulanan mevcut ileri saat uygulamasının (tüm yıl yaz saati, GMT+3) her sene ve yıl boyu sürdürülmesinin kararlaştırıldığı dayatıldı.

Israrla uygulamaya konulan karar ile, Iğdır’dan geçen 45° Doğu boylamı dairesini esas alan bir saat dilimine göre Türkiye gibi büyük bir ülke sosyal ve ekonomik yaşamını dönüştürmek zorunda bırakıldı. Oysa Türkiye’nin orta noktası 37,5° Doğu boylamıdır. Smz konusu çizgi, Ordu ilinin Fatsa ilçesi ile Gaziantep ilinin Oğuzeli çizgisidir. EPDK’nin Kasım 2021 tarihli Elektrik Piyasası Sektör Raporu’na göre Türkiye genelinde 47 milyon 189 bin 111 elektrik abonesi bulunmaktadır. Elektrik abonelerinin yüzde 13’ü Ordu/Fatsa-Gaziantep/Oğuzeli çizgisinin doğusunda, yüzde 87’si ise batısında yaşamaktadır. Buna göre, elektrik abonelerinin yüzde 87’si sosyal ve ekonomik yaşamlarını saat dilimine göre yapmaya mecbur bırakılıyorsa burada ‘tasarruf yapılıyor’ denilmesi mümkün görünmemektedir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın gerekçe gösterilen ve İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) tarafından hazırlandığı ifade edilen ancak yazılı soru önermeleri ile sorulmasına rağmen detayları kamuoyu ile paylaşılmayan bir rapora göre, yüzde 1,95’lik tasarruf sağlandığı açıklansa da diğer bilimsel çalışmalarla teyit edilememiştir. İTÜ Raporu’nun, kalıcı yaz saati uygulamasının başlamasından itibaren elde edilen toplam tasarrufun 6,82 milyar kWh’yi bulduğunu ortaya koyduğu ileri sürmektedir. Oysa resmî verilere göre kalıcı yaz saati uygulamasının yapıldığı kış aylarında bir önceki yıla göre toplamda elektrik tüketiminde 7,1 milyar kWh saatlik artış yaşanmıştır. Uygulamanın ilk yılında kış saatine dönülmeyen beşinci ayında Türkiye’nin toplam enerji tüketimi yüzde 12,6 artmıştır. Dahası söz konusu dönemde elektrik tüketimini önemli ölçüde etkileyecek kadar sanayi üretiminde bir büyüme söz konusu olmamıştır. Uygulamanın başlaması ve tüketimin de artmasıyla doğal olarak elektrik üretim şirketlerinin daha fazla üretilip daha fazla satış yaparak daha fazla kâr etmeleri sağlanmıştır. 2016 ile 2020 yılları arasında elektrik şirketlerinde devlet, 110 milyar lira ödeme yapmıştır. 2021 yılının sadece 11 ayında elektrik şirketlerine devlet kasasından 49 milyar lira ödenmiştir. Uygulamaya devam edilmesine gerekçe olarak öne sürüldüğü gibi enerji tasarrufu ile şirketlere aktarılan kamu kaynakları karşılaştırıldığında, uygulamadan elektrik şirketlerinin çok daha kazançlı çıktığı ortaya görülmektedir.

Gün ışığından daha fazla yararlanılması ve kalıcı saat uygulaması arasındaki ilişki konusunda yapılan ve Energy Reports dergisinde yayınlanan bilimsel bir çalışmada (*Daylight Saving Time policy and energy consumption*), 2012-2020 yılları arasındaki 8 yıllık enerji tüketimi ve temel atmosferik veriler incelenmiştir. Buna göre, ülkemizde uygulanan kalıcı yaz saati ile enerji tasarrufu sağlanmadığı gibi, günlük yük eğrisinde sürekli bir ötelemeye de sebep olmadığı açıkça ortaya konulmuştur.

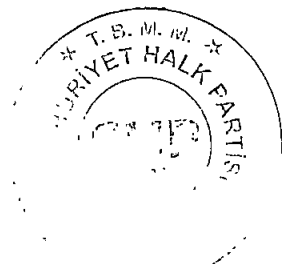

Elektrik Mühendisleri Odasına göre, kalıcı yaz saati uygulaması ile özellikle Batı'ya doğru gidildikçe GMT+3'ün kış aylarında da uygulanması ile sabah karanlık ve alacakaranlıkta uyanıp işlerine, okullarına giden yurttaşlarımız akşam saatlerinde de yine karanlık ve alacakaranlıkta kalmaktadır. Sürekli yaz saati uygulamasının trafik, psikoloji, enerji tüketimi, kamu güvenliği gibi pek çok konuda olumsuz etki yaptığı bilinmektedir. Fransa, Almanya, İngiltere ve İtalya başta olmak üzere tüm Avrupa, gün ışığından daha fazla yararlanmak ve enerji tasarrufu yapmak için yaz saati ve kış saati uygulamasında yarar görüp birlikte uygulamaktadır. Yaz saati uygulaması kalıcı hâle getirilerek Türkiye'nin saat dilimi, Avrupa ülkeleri ile özellikle ticari, ekonomik entegrasyon avantajı göz ardı edilerek Doğu'ya kaydırılmıştır.

Diğer yandan, elektrik abonelerinin faturalara ödediği tutarlar da astronomik oranlarda artış yaşamıştır. 1 Ocak 2022 itibariyle elektrik tüketimine yönelik fiyat artışı ve kademeli tarifeye geçiş, özelleştirme politikaları kapsamında elektrik üretim ve dağıtım şirketlerine kamu kaynaklarının aktarımıdır. Elektrik üretiminde kamu payı sadece yüzde 17 civarında iken özel sektör payı ise yüzde 83'e yükselmiştir. Üretimdeki payı artan özel sektör, fiyatları da saat uygulamasını da belirlemektedir.

Kalıcı yaz saatinin uygulanmaya başladığı tarihten bugüne aradan geçen sürede milyonlarca vatandaşın can güvenliği ve sağlığı tehlikeye atılmıştır. Sokak aydınlatmasının olmadığı ya da yetersiz olduğu yerlerden geçmek zorunda olan kişilerde kaygı ve korku duygularında artış yaşanmıştır. Uygulamadan en çok etkilenen kesimler arasında öğrenciler ve işe giden kadınlar yer almıştır. Çok erken saatlerde ve gün ışımadan uyanmak, yola çıkmak ve hatta derse girmek zorunda kalan öğrencilerin başarı durumlarının düştüğü gözlenmiştir. Sabahları karanlıkta okula gitmek durumunda kalan öğrenciler, akşamları da hava kararınca okuldan çıkmak zorunda bırakılmaktadır. Ayrıca karanlıkta işe gidenlerin ve işe başlayanların iş verimliliğinin düştüğü kaydedilmiştir. İnsan sağlığı açısından kalıcı yaz saati uygulamasının Türkiye gibi ülkelerde psikolojik tahribatlara da neden olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Özellikle kış aylarında yaz saati uygulanmasının biyolojik saatin işleyişini bozduğu belirtilmektedir. Sosyal saat ile biyolojik saat arasındaki mesafe uzadıkça uyum sorunları yaşanmaktadır. Gün ışığı ile daha az temas edilen kış aylarında okul ve çalışma saatlerinin gün ışığı ile maksimum temas edebilecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde uygulamanın toplum psikolojisine ve halk sağlığına olan olumsuz etkileri her geçen gün artmaya devam edecektir.

Bu bağlamda, Kanun Teklifi ile kalıcı yaz saati uygulamasının kaldırılması, enerji tasarrufu sağlanması, çalışanlar ve özellikle öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, ülkemizin tamamında gün ışığından daha fazla yararlanılması, enerji tasarrufunun sağlanması, kalıcı yaz saati uygulamasının çalışanlar ve özellikle öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi amacıyla kalıcı yaz saati uygulamasının kaldırılması sağlanmaktadır.

MADDE 2- Madde ile 697 sayılı Kanun'a geçici madde eklenerek Kanun'un ihdas ettiği kış saati uygulamasına geçişin temin edilmesi ve yaşanan mağduriyetlerin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

GÜNÜN YİRMİ DÖRT SAATE TAKSİMİNE DAİR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/12/1925 tarihli ve 697 sayılı Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanunun 2 nci maddesi aŐağıdaki Şekilde deėiŐtirilmiŐtir.

“MADDE 2- Grini ’e göre otuzuncu derecede bulunan boylam dairesi bütün Türkiye Cumhuriyeti saatleri için esas alınır. Türkiye Cumhuriyeti’nde her yıl mart ayının son pazar günü saatler; saat 03:00’da bir saat ileri ve ekim ayının son pazar günü saat 04:00’da bir saat geri alınır.”

MADDE 2- 697 sayılı Kanuna aŐağıdaki geçici madde eklenmiŐtir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bir sonraki haftanın pazar günü saatler bu maddeyi ihdas eden Kanuna uygun Şekilde düzenlenir.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

